

Summer School - Θερινό Σχολείο με θέμα :

«Μέτρα προσαρμογής του αγροτικού τομέα στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής»

Κείμενο παρουσίασης στο Σεμινάριο - Summer School

«Το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας και οι προοπτικές του Ταμιευτήρα Κάρλας σε συνθήκες κλιματικής κρίσης»

(Κων/νος Γκούμας)*

B. Το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας

B3. Τα έργα μεταφοράς νερού από τον Άνω Αχελώο και η συμβολή τους στην επίλυση του υδατικού προβλήματος Θεσσαλίας»

Εισαγωγή

Από την δεκαετία του '70, τα έργα του Άνω Αχελώου αποτέλεσαν αντικείμενο διεκδικήσεων των Θεσσαλικών φορέων και οργανώσεων από τις κυβερνήσεις της χώρας και είχαν μία μακρά πορεία με αμφισβητήσεις, οπισθοδρόμηση και υπαναχωρήσεις.

Από την πορεία αυτού του πολυσυζητημένου και παρεξηγημένου εγχειρήματος, που δίχασε την Ελληνική κοινωνία, είναι δύσκολο να επιλέξεις τους σημαντικότερους σταθμούς και να τους παρουσιάσεις στον περιορισμένο χρόνο ενός σεμιναρίου όπως το σημερινό.

Θα προσπαθήσω όμως να σας δώσω μια γενική εικόνα, ώστε να προσεγγίσετε αντικειμενικά την σημασία τους για την Θεσσαλία, να κατανοήσετε γιατί καθυστέρησαν τόσα χρόνια, να καταλάβετε ποιος ή τι έφταξε για τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν και τέλος ποια πρέπει να είναι η τύχη των έργων αυτών που κινδυνεύουν να καταρρεύσουν και να απαξιωθεί μια επένδυση εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ.

Οι ενότητες που συνθέτουν μια πλήρη παρουσίαση αυτού του πολυσυζητημένου και παρεξηγημένου εγχειρήματος που δίχασε την Ελληνική κοινωνία, είναι αυτές της διαφάνειας 3.

Σήμερα, σχεδόν 25 χρόνια από το ξεκίνημα τους, είναι πλέον ξεπερασμένα και χωρίς νόημα τα συνθήματα «υπέρ» ή «κατά» του Αχελώου.

Αυτό που προέχει σήμερα είναι να αποφασίσουμε ποια θα είναι η τύχη τους.

Αν έπρεπε συνεπώς να σηματοδοτήσω την παρουσίαση μου με ένα επίκαιρο υπότιτλο, που να αποτυπώνει την δική μου οπτική αυτός θα ήταν ο εξής :

«Έργα Άνω Αχελώου : Από τις συμπληγάδες της αμφισβήτησης και της αντιπαλότητας σε μια ώριμη προσέγγιση για την οικολογική σημασία και τις προοπτικές ενός σημαντικού project ανάπτυξης».

Να διευκρινίσω πριν από όλα, ότι η παρουσίαση μου δεν αφορά το σύνολο των ΥΗΕ του Αχελώου, που κατασκευάστηκαν στον κάτω Αχελώο τις δεκαετίες 60' και 80' , τα οποία βλέπετε και στην διαφάνεια 6.

Θα αναφερθώ μόνο στα έργα του Άνω Αχελώου, δηλαδή στο ΥΗΕ Μεσοχώρας (Φράγμα και ΥΗΣ Γλύστρας) και ιδιαίτερα στο ΥΗΕ Συκιάς (Φράγμα) και την Σήραγγα μεταφοράς νερού προς την Θεσσαλία - τα οποία όπως είπαμε - γεωγραφικά βρίσκονται στην περιοχή της ορεινής Θεσσαλίας (από την οποία ξεκινάει ο Αχελώος).

Τα έργα Αχελώου ιστορικά εξελίσσονται σε έξη (6) διακριτές χρονικές περιόδους, στις οποίες υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις ή και καθοριστικοί σταθμοί, από την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε ως ιδέα (1925) μέχρι σήμερα. (διαφάνεια 7).

Ιστορική αναδρομή

I. 1925 έως 1971 : Η «προϊστορική» περίοδος ιδεών & προτάσεων

Η ιδέα της μεταφοράς νερού από τον Αχελώο στην Θεσσαλία, εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1925 από τον καθηγητή του ΕΜΠ Α. Κουτσοκώστα.

Ο ουσιαστικός σχεδιασμός όμως της αξιοποίησης των υδροηλεκτρικών έργων στα μεγάλα ποτάμια της χώρας μας, άρχισε την περίοδο που δημιουργήθηκε η ΔΕΗ (1955) και αργότερα με τις μελέτες SNC και E-Watt (1971). Την περίοδο της κατασκευής του ΥΗ έργου Ταυρωπού (1955-1960), ο καθηγητής Κουτσοκώστας, σε έκθεση του προς τη ΔΕΗ, έθεσε τις ιδέες του για εκτροπή του Αχελώου από τη Μεσοχώρα (και όχι από την Συκιά, όπως έγινε).

Ουσιαστικά η φάση αυτή αποτελεί την «προϊστορική» περίοδο των έργων του Άνω Αχελώου, τα οποία κυριάρχησαν κατά τα επόμενα χρόνια στα υδατικά θέματα της Θεσσαλίας.

II. 1972-1984 : Η περίοδος ζύμωσης και ανώριμων εξαγγελιών (1,2 δις κ. μ.)

Την περίοδο αυτή, η γεωργία εντατικοποιείται (στηριζόμενη σχεδόν αποκλειστικά στους υπόγειους υδροφορείς όπως σας ανέλυσα σε προηγούμενη ενότητα) και ήδη δημιουργούνται τα πρώτα περιβαλλοντικά προβλήματα, τα οποία έκτοτε διαρκώς οξύνονται.

Και ενώ υπάρχει προβληματισμός για την αντιμετώπιση της κατάστασης, διατυπώνεται από τον υδροενεργειακό Στ. Μαγειρία συγκεκριμένη πρόταση (1972), για την εκτροπή του Αχελώου στην Θεσσαλία μέσω ταμίευσης νερών στα ΥΗΕ Μεσοχώρας και Συκιάς.

Η πρόταση, μαζί με αυτές της ΔΕΗ, απασχολούν έντονα τους επιστημονικούς κ.α φορείς, που δημιουργούν ένα κίνημα πίεσης για την υλοποίηση των έργων.

Η ΔΕΗ προχωράει την μελέτη και προώθηση των έργων του Άνω Αχελώου (ως υδροηλεκτρικά) και το 1981 προκηρύσσεται διεθνής διαγωνισμός, που ακυρώνει η νέα κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ).

Λίγο αργότερα, την άνοιξη του 1983 γίνεται η πρώτη εξαγγελία Α. Παπανδρέου στο Κιλελέρ και το 1984 ανακοινώνεται η οριστική απόφαση της κυβέρνησης για την υλοποίηση του έργου εκτροπής Αχελώου.

Οι πρώτες αυτές εξαγγελίες (1983, 1984), ανεξάρτητα από τον βαθμό σοβαρότητας και προετοιμασίας έχουν θέσει πλέον το ζήτημα της εκτροπής Αχελώου σε μία τροχιά υλοποίησης.

III. 1985 - 1994 : Η περίοδος ωρίμανσης των έργων, αναζήτησης χρηματοδότησης, εμφάνισης των πρώτων εμποδίων & έλλειψης πολιτικής βούλησης

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, οι αγρότες της Θεσσαλίας αναζητώντας νερό για τις καλλιέργειες τους (και μη έχοντας εναλλακτική λύση), στρέφονται μαζικά στην άντληση νερού από υπόγειους υδροφορείς με την κατασκευή (με δικές τους δαπάνες) χιλιάδων γεωτρήσεων.

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από έντονο προβληματισμό για την επίλυση του υδατικού και περιβαλλοντικού προβλήματος της Θεσσαλίας.

Με την «ωρίμανση» της ιδέας της εκτροπής, η Πολιτεία προχωράει στις αναγκαίες μελέτες (δεκαετία 80), ξεκινούν οι διαδικασίες των διεθνών διαγωνισμών και οι πρώτες αποσπασματικές δημοπρατήσεις των προβλεπόμενων έργων, δηλαδή των 2 φραγμάτων (Μεσοχώρα, Συκιά) και της σήραγγας μεταφοράς.

Το 1985 γίνεται η έναρξη κατασκευής του ΥΗΕ Μεσοχώρας από την ΔΕΗ, ενώ το 1987 προκηρύσσεται από την κυβέρνηση ένας κολοσσιαίος διαγωνισμός, τόσο για το ΥΗΕ Συκιάς και την σήραγγα όσο και τα αρδευτικά στον κάμπο.

Και ενώ υπογράφεται (Ν.Δ, Κ. Μητσοτάκης) η σύμβαση με την εταιρία ΤΑΕΥΥΡΟ, μεσολαβούν οι εθνικές εκλογές (1993) και η σύμβαση ακυρώνεται από την νέα κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου).

Το έργο, έως τα μέσα της δεκαετίας του 1990 ήταν μετέωρο και δεν υπήρξε ουσιαστική πρόοδος, κυρίως από την έλλειψη πολιτικής βούλησης, αλλά και λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων.

Στα τέλη της περιόδου αυτή, εκδίδεται και η πρώτη ακυρωτική απόφαση του ΣΤΕ (έλλειψη συνολικής ΜΠΕ), θέτοντας το θέμα σε νέα τροχιά.

IV. 1995 - 2005 : Η περίοδος έναρξης των εργασιών και συνέχισης με διακοπές (προσφυγές & ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ)

Την περίοδο αυτή προωθούνται μικρότερα έργα ταμίευσης στη λεκάνη Πηνειού και η κατάσταση βελτιώνεται πρόσκαιρα.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 επιλέγεται ο αναπροσανατολισμός των κυβερνητικών επιλογών (ΥΠΕΧΩΔΕ, Κ. Λαλιώτης), οριστικοποιούνται για πρώτη φορά τα βασικά

χαρακτηριστικά του έργου, «εκλογικεύεται» η ποσότητα νερού (600 hm³) που θα μεταφερθεί στη Θεσσαλία και εγκρίνεται η μελέτη ΜΠΕ για το σύνολο των έργων. Ήδη τα έργα Συκιάς και σήραγγας, είναι ώριμα, δημοπρατούνται (1996 - 1997) και μέχρι τα τέλη του 2000 εκτελούνται απρόσκοπτα εργασίες χωρίς διακοπή από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η κατασκευή του ΥΗΕ Μεσοχώρας (ως αμιγώς υδροηλεκτρικό έργο), συνεχίζεται από τη ΔΕΗ.

Στις αρχές όμως του 2000, οι αλληπάλληλες προσφυγές και ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ, διακόπτουν τις εργασίες όλων των έργων.

Παρότι τα έργα προχωρούν μέσα από πολλές δυσκολίες, εξακολουθεί να αμφισβητείται ο συνολικός σχεδιασμός τους, να ΜΗΝ έχουν σαφές και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης και τέλος να ΜΗΝ έχουν εξασφαλισμένη χρηματοδότηση.

V. 2006 έως 2014 : Η περίοδος νομοθετικής πρωτοβουλίας για την συνέχιση εργασιών, εμπλοκής του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ, πρώην ΔΕΚ), στασιμότητας όλων των έργων (ακυρωτική απόφαση ΣΤΕ) και της «προσγείωσης» του εγχειρήματος (ΣΔΛΑΠ, με σενάριο μεταφοράς 250 εκ. κ. μ.)

Η περίοδος από τα μέσα της δεκαετίας του 2000, χαρακτηρίζεται από την νομοθετική πρωτοβουλία ψήφισης του Ν. 3481/2006 (γνωστός και ως Νόμος Σουφλιά) προκειμένου να συνεχιστούν τα έργα.

Οι δικαστικές διαμάχες που συνεχίζονται στη χώρα, μεταφέρονται και στην Ευρώπη το 2009, με την εμπλοκή του ΔΕΕ.

Καθοριστική της περιόδου αυτής είναι και η ακυρωτική απόφαση **26/2014 του ΣΤΕ**, η οποία οριστικοποιεί μεν την διακοπή των εργασιών, καθορίζει όμως σαφώς τις προϋποθέσεις για την εκ νέου αδειοδότηση όλων των έργων.

Ταυτόχρονα, με την απόφαση αυτή, το σχεδόν ολοκληρωμένο (από το 2001) ΥΗΕ Μεσοχώρας - Γλύστρας, μετά από πολλά χρόνια στασιμότητας (λόγω προσφυγών που το συνδέουν με την «εκτροπή»), αποδεσμεύεται επιτέλους από την «εκτροπή» και επιτρέπεται στη ΔΕΗ να το λειτουργήσει.

Τέλος με την έγκριση (ΦΕΚ Β 2561/25-9-2014) του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής (ΣΔΛΑΠ), η Θεσσαλία αποκτά για πρώτη φορά στην ιστορία της, το θεσμοθετημένο Σχέδιο Διαχείρισης (που απαιτούσε το ΣΤΕ) με σενάριο μεταφοράς 250 εκατ. κ. μ. νερού από τον Αχελώο.

VI. 2015 - 2022 : Η περίοδος αποκλεισμού της μεταφοράς νερού από Αχελώο (ΣΔΛΑΠ, 2017) & «εξοβελισμού» από κάθε μελλοντικό σχεδιασμό (Χωροταξικό, ΕΣΣΕΚ, ΣΔΛΑΠ)

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται κυρίως από την παρέμβαση Σ. Φάμελλου (στους μελετητές της 1^η αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠΘ, 2017), με την οποία αποκλείονται τα

σενάρια μεταφοράς νερού από τον Αχελώο στη Θεσσαλία και ουσιαστικά καταδικάζονται σε στασιμότητα για πολλά χρόνια τα ημιτελή έργα Συκιάς και σήραγγας.

Γενικότερα, την περίοδο 2016 - 2019, κυβερνητικές επιλογές «εξοβελίζουν» τα ημιτελή έργα Άνω Αχελώου, από κάθε μελλοντικό σχεδιασμό (Χωροταξικό, ΕΣΣΕΚ, ΣΔΛΑΠ) και τα καταδικάζουν να μείνουν «παγωμένα» μέχρι σήμερα με την νέα κυβέρνηση.

Ήδη (2022) έχουν συμπληρωθεί 8 χρόνια από την έκδοση της απόφασης 26/2014 του ΣΤΕ και ακόμη η Πολιτεία δεν έχει επανακαθορίσει της αποφάσεις της για τα έργα Συκιάς και σήραγγας, με συνέπεια τα έργα να παραμένουν εγκαταλειμμένα και ασυντήρητα, με σοβαρούς κινδύνους από καταρρεύσεις.

Η στροφή των τελευταίων Κυβερνήσεων σε μια ενεργειακή πολιτική που, μεταξύ άλλων, χαρακτηρίζεται από την στήριξη επενδύσεων σε μεγάλα αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα, δεν μπορεί να αγνοηθεί ως πιθανή παράμετρος στην παρατηρούμενη παρεμπόδιση έργων υδροηλεκτρικής ενέργειας (μεταξύ των οποίων και αυτά του Άνω Αχελώου, τα οποία έχουν μπει στον «πάγο»).

Η έντονη ενεργειακή εξάρτηση της χώρας μας, που κορυφώθηκε τα τελευταία χρόνια (περίπου είκοσι ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε), λόγω και της συνεχώς αυξανόμενης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από (εισαγόμενο) φυσικό αέριο, ουδόλως συγκίνησε τους κυβερνώντες, που συνεχίζουν να αγνοούν τα ημιτελή υδροηλεκτρικά έργα (Συκιά & σήραγγα).

Μετά από την περιγραφή της ιστορικής αναδρομής των έργων, ακολουθεί η συνοπτική παρουσίαση ορισμένων επιλεγμένων πληροφοριών και τεχνικών ή/και άλλων χρήσιμων στοιχείων, από τις ενότητες που προανέφερα, τα οποία θα σας βοηθήσουν να αποκτήσετε μια πιο ξεκάθαρη εικόνα για αυτό το εμβληματικό, για την Θεσσαλία και ολόκληρη τη χώρα, έργο και ταυτόχρονα αποδεικνύουν τις ανακρίβειες (ή μισές αλήθειες) και τους «μύθους», που καλλιέργησαν κυρίως οι αντίπαλοι των έργων (πχ. «φαραωνικά», «ακριβά», «τα νερά του Αχελώου θα χάνονται στη θάλασσα γιατί δεν υπάρχουν δίκτυα μεταφοράς» «καταστροφικά για το περιβάλλον έργα», «το ΣΤΕ τα έκρινε παράνομα», «καθυστερούν οι εργασίες για 20 χρόνια» κλπ.).

Περισσότερα στον σύνδεσμο :

<https://www.ypethe.gr/archive/erga-ano-aheloooy-simantikoi-stathmoi-axiologo-arheia>

Η Σκοπιμότητα των έργων

- Αποτρέπει τους κινδύνους ερημοποίησης της Θεσσαλίας (αποθέματα ασφαλείας σε περίοδο ξηρασίας), αποτρέπει την καταστροφή των επιφανειακών (Πηνειός, Κάρλα) και κυρίως υπόγειων οικοσυστημάτων
- Επιλύει προβλήματα ύδρευσης - άρδευσης
- Συμβάλλει στη διατήρηση του στρατηγικού πλεονεκτήματος της χώρας στο γεωργικό τομέα

- ❑ Συμβάλλει αποφασιστικά στην παραγωγή ενέργειας
- ❑ Ενισχύει την αντιπλημμυρική θωράκιση της Θεσσαλίας

Οι αντίπαλοι των έργων

1. Οι «Οικολόγοι» για λόγους εντυπωσιασμού ή από άγνοια και ίσως με στόχους πολιτικούς.
2. Οι Αιτωλοακαρνάνες με πρόθεση να επιτύχουν περισσότερα αντισταθμιστικά οφέλη στην περιοχή τους.
3. Όσοι επεδίωξαν μόνο ενεργειακή εκμετάλλευση των νερών του Αχελώου και η ΔΕΗ (αρχικά) επειδή δεν επιθυμούσε να έχει συνδιαχειριστές του νερού άλλους χρήστες.
4. Χώρες της Ε.Ε. που δεν επιθυμούσαν την ανάπτυξη της Θεσσαλίας, φοβούμενες μελλοντικό ανταγωνισμό τους στην κτηνοτροφία και τα κτηνοτροφικά προϊόντα.

Τα τεχνικά στοιχεία και φωτογραφίες των έργων (Διαφάνειες 22 - 29)

Ανακρίβειες και «μύθοι»

- **Ανακρίβεια** ότι τα έργα του Άνω Αχελώου είναι «Φαραωνικά». Όπως έλεγε ο αείμνηστος καθηγητής Γ.Α. Χατζηλάκος, πρόκειται για μεγάλα μεν, αλλά συνηθισμένα έργα μεταφοράς νερού, όπως αυτά που έχουν κάνει εδώ και χρόνια στις ΗΠΑ (Καλιφόρνια), στην Κύπρο (έργο Βασιλικού & Διάριζου), αλλά και στην ίδια την χώρα μας (από τους ποταμούς Εύηνο και Μόρνο, στο λεκανοπέδιο της Αθήνας).
- **Μύθος** ότι τα έργα του Άνω Αχελώου είναι «ακριβά». Σύμφωνα με τα στοιχεία των διαφανειών 31 - 32, το κόστος για κάθε ευρώ/ h³ ταμιευόμενου νερού (στο φράγμα Συκιάς), δεν ξεπερνά το 1 - 2 ευρώ και είναι από τα πιο φθηνά σε σχέση με άλλα μεσαία ή μικρότερα έργα ταμίευσης της Θεσσαλίας.
- **Μύθος** ότι τα νερά του Αχελώου θα χάνονται στη θάλασσα γιατί δεν υπάρχουν μελέτες και δίκτυα μεταφοράς - διανομής. Υπήρχαν κατάλληλες μελέτες (Μελέτη Λ. Λαζαρίδη, 1997 - ΕΥΔΕ/Αχελώου) οι οποίες προέβλεπαν πως θα μεταφερθούν τα νερά Αχελώου στην Θεσσαλική πεδιάδα.
Άλλωστε παντού στον κόσμο, προηγούνται τα έργα ταμίευσης νερού (φράγματα, ταμιευτήρες, κλπ.) και ακολουθούν τα δίκτυα μεταφοράς - αρδευτικά έργα.
- **Ανακρίβεια** ότι τα έργα επιβαρύνουν το περιβάλλον. Είναι κατ' εξοχήν περιβαλλοντικά με θετική συνεισφορά στα επιφανειακά (Τηνειός, Κάρλα) και υπόγεια οικοσυστήματα (έλλειμμα 3.000 hm³), στην αντιμετώπιση ξηρασίας (στρατηγικό απόθεμα ασφαλείας) κλπ.
Τα έργα του άνω Αχελώου, ταλαιπωρήθηκαν κατ' εξακολούθηση από την Δημόσια Διοίκηση (με παραλείψεις, αστοχίες ή/και υπονομεύσεις) και συκοφαντήθηκαν, όσο κανένα μεγάλο έργο στη χώρα μας, από Αιτωλοακαρνάνες, από «Ταλιμπάν» της

Οικολογίας και από διάφορες άλλες σχετικές οργανώσεις, οι οποίες έφθασαν στο σημείο να προκαλέσουν μέχρι και την εικονική «Δίκη του Αχελώου» (1996).

Περισσότερα εδώ :

https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/1996_11_28_greenpeace_klisi_stin_diki_ahelooy.pdf

- **Ανακρίβεια** ότι το ΣΤΕ έχει «απορρίψει» το έργο. Το ΣΤΕ, δεν αποφασίζει αν πρέπει ή όχι να γίνει ένα έργο, κάτι που είναι αρμοδιότητα της Κυβέρνησης - Βουλής. Το ΣΤΕ κάνει τον έλεγχο νομιμότητας (σύμφωνα με την νομοθεσία της χώρας και της ΕΕ) του έργου και γνωμοδοτεί αν έγινε ή όχι σύννομα. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο από το 1994 μέχρι το 2014 εκδόθηκαν 12 ακυρωτικές αποφάσεις του ΣΤΕ (Ολομέλεια, Ε' τμήμα, επιτροπή αναστολών) και 1 του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ). Για τις ενίοτε αλληλοαναιρούμενες αποφάσεις του ΣΤΕ, γράφηκε ότι «έγινε υπέρβαση των ορίων της δικαστικής εξουσίας» (Γ. Σιούτη, καθηγήτρια ΕΚΤΑ) και περί «δικαστικού ακτιβισμού» (Ε. Τροβά, Περιοδικό ΠερΔικ 1/2001).

Αξίζει να σημειωθεί ότι το αντίστοιχο ΣΤΕ της Ινδίας, όταν προέκυψαν παρόμοια προβλήματα για την υλοποίηση 3.000 ταμιευτήρων, κάλεσε την κυβέρνηση να δημιουργήσει μια Task Force, η οποία αντιμετώπισε σύντομα τα όποια νομικά κ.α προβλήματα και το πρόγραμμα υλοποιήθηκε κανονικά.

Αντίστοιχα στην Πορτογαλία ολοκληρώθηκε η κατασκευή έξι μεγάλων υδροηλεκτρικών ταμιευτήρων με εθνική χρηματοδότηση, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα κατά την διάρκεια σχεδιασμού και υλοποίησης των έργων. Οι φορείς της χώρας συζήτησαν γύρω από ένα τραπέζι και έλυσαν άμεσα μικρά και μεγάλα διαχειριστικά και περιβαλλοντικά ζητήματα των νέων έργων. Έτσι έφτασαν στο σημείο να κατασκευάζουν πλέον το μεγαλύτερο υδροηλεκτρικό έργο στην Ευρώπη στον ποταμό Tamega.

Μάλιστα το έργο αυτό θα λειτουργεί και ως αποθήκη ενέργειας με τη μέθοδο της άντλησης - ταμίευσης, όπως ακριβώς θα μπορούσε να λειτουργεί και το φράγμα της Συκιάς, αν και το εγχώριο πολιτικό σύστημα μπορούσε να συνεννοηθεί όπως και στην Πορτογαλία, για τα αυτονόητα.

- **Μύθος** ότι χρειάστηκαν πολλά χρόνια για τις εργασίες κατασκευής. Στο χρονικό διάστημα από το 1993 έως το 2013 (240 μήνες), δηλαδή σχεδόν είκοσι ετών, εργασίες έγιναν μόνο τους 93 & 108 μήνες αντίστοιχα (στα έργα Συκιάς και σήραγγας), ενώ στο υπόλοιπο διάστημα σταματούσαν κυρίως λόγω δικαστικών εμπλοκών (ΣΤΕ). (διαφάνεια 39).

Περισσότερα στον σύνδεσμο :

<https://www.ypethe.gr/page/lekani-ahelooy-lap-gr15>

Σχόλια, απόψεις και συμπεράσματα

Επειδή ο χρόνος είναι περιορισμένος, πριν αναφερθώ στις προοπτικές - εναλλακτικές λύσεις για την τύχη των έργων, θα παραθέσω ορισμένα προσωπικά μου σχόλια, απόψεις και συμπεράσματα, που εξηγούν σε ένα βαθμό την διαχείριση των έργων Αχελώου από πολιτικής και κοινωνικής σκοπιάς τα τελευταία 30 χρόνια :

- ✓ Παρότι το εγχείρημα μεταφοράς υδάτων από τον Αχελώο είχε επανειλημμένα λάβει την πολιτική επικύρωση της Ελληνικής Βουλής με συντριπτικές πλειοψηφίες, «θύλακες» ακτιβιστών, οικονομικά ενεργειακά συμφέροντα, αλλά και μικρά κόμματα με τοπικές κοινωνίες, πολέμησαν λυσσαλέα το έργο, το ενέπλεξαν σε ατέρμονες περιβαλλοντικές και κοινωνικές συζητήσεις και με την εργαλειοποίηση των διαδικασιών ενός ανώτατου δικαστηρίου (όπως το ΣΤΕ), κατόρθωσαν να το καθυστερήσουν για σχεδόν είκοσι χρόνια και να απαξιώσουν μια επένδυση άνω των 600 εκατ. ευρώ.
- ✓ Κάθε χρόνος που περνάει «γεννά» όλο και υψηλότερα υδατικά ελλείμματα στη Θεσσαλία, περισσότερα προβλήματα στο περιβάλλον, επιβαρύνει περαιτέρω το ήδη υψηλό κόστος παραγωγής (μειώνοντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και το αγροτικό εισόδημα) και μεγαλώνει την αβεβαιότητα για την υδατική ασφάλειά μας από (συχνά επαναλαμβανόμενα) κλιματικά φαινόμενα, όπως η ξηρασία και οι πλημμύρες.
- ✓ Εάν σήμερα περιοριστούμε στο τοπικό υδατικό δυναμικό (της λεκάνης Πηνειού) χωρίς ενίσχυση από τον Αχελώο, τότε θα πρέπει αρκετοί καλλιεργητές να εγκαταλείψουν την γη τους και όσα επένδυσαν σ' αυτή και να αναζητήσουν αλλού την τύχη τους, με ότι αυτό σημαίνει για τους ίδιους και συνολικά για την χώρα.
- ✓ Πτεποίθησή μου είναι ότι η οριστική εξάλειψη του καταστροφικού υδατικού ελλείμματος και κυρίως η αποκατάσταση των υπόγειων οικοσυστημάτων της Θεσσαλίας, μπορεί να γίνει μόνο με «δανεικά» νερά από τον Αχελώο.
- ✓ Όταν και εφόσον ολοκληρωθούν τα έργα της Συκιάς και της σήραγγας μεταφοράς, τότε η άρδευση αγροτικών εκτάσεων στη Θεσσαλία με νερό από τον Αχελώο, μπορεί να αποτελέσει (υπό προϋποθέσεις) μια μελλοντική επιλογή για τις επόμενες γενιές.
- ✓ Σε κάθε περίπτωση, στην παρούσα φάση, θεωρώ ότι χρέος της Πολιτείας αλλά και όλων μας αποτελεί η ολοκλήρωση των ημιτελών έργων, η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας από αυτά και φυσικά η ανάταξη των οικοσυστημάτων το ταχύτερο δυνατό.
- ✓ Επίσης, στον βαθμό που υπάρχει η πολιτική βούληση και ο σεβασμός στα δικαιώματα των επόμενων γενεών, ο σχεδιασμός των αναγκαίων έργων και παρεμβάσεων θα πρέπει να προσλάβει ένα δεσμευτικό χαρακτήρα, με την εκπόνηση ενός εφαρμοστικού σχεδίου (masterplan).

Συμπερασματικά η διαχείριση, όλα τα προηγούμενα χρόνια, των έργων μεταφοράς ενός μέρους των υδάτων του Άνω Αχελώου στη Θεσσαλία, ήταν κατώτερη των αρχών μιας σύγχρονης Δημοκρατίας.

Ο διάλογος μεταξύ Πολιτείας (με τους θεσμούς της) και κοινωνίας (με τους φορείς της) διαχρονικά ήταν προβληματικός, αντιεπισημονικός, ανεπαρκής ή/και προσχηματικός. Επικράτησαν οι ιδεοληψίες, οι εμμονές, οι ακραίες φωνές και οι μικροκομματικές - τοπικιστικές αντιλήψεις ή/και τα συμφέροντα.

Ακόμη και σήμερα, μεγάλο μέρος του Αθηνοκεντρικού κράτους και της χώρας, δεν μπόρεσε να αντιληφθεί την πολλαπλή σκοπιμότητα, την τεράστια συμβολή που θα έχει το έργο στην ανάπτυξη της χώρας, την καθοριστική σημασία του για το περιβάλλον, αλλά και το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ενόψει της κλιματικής κρίσης.

Οι προοπτικές και οι εναλλακτικές λύσεις για την τύχη των έργων

Μετά από μια μακρά περίοδο 30 και πλέον ετών με εμπόδια, καθυστερήσεις ή/και παλινδρομήσεις στην πορεία των έργων, με το επιστημονικό διάλογο να έχει εξαντληθεί, τα «υπέρ ή κατά των έργων» να είναι ήδη ξεπερασμένα, τα υδατικά - περιβαλλοντικά προβλήματα της Θεσσαλίας να διογκώνονται και την κλιματική κρίση να μας δείχνει τα «δόντια» της, επιβάλλεται να αποφασίσουμε με σοβαρότητα και νηφαλιότητα την τύχη των ημιτελών έργων του Άνω Αχελώου.

Όπως όλοι πλέον έχουν αντιληφθεί, η υπόθεση των έργων μεταφοράς (εκτροπής) υδάτων από τον Αχελώο προς το Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας είναι ένα καθαρά ΠΟΛΙΤΙΚΟ ζήτημα.

Συνεπώς, πριν από οποιαδήποτε ενέργεια από τα όργανα της Διοίκησης για επανεκκίνηση και ολοκλήρωση ή όχι των έργων, απαιτείται προηγουμένως η **επιβεβαίωση** από το πολιτικό σύστημα του συνόλου των βασικών παραμέτρων που συνθέτουν την **σκοπιμότητα** της εκτροπής Αχελώου.

Συγκεκριμένα πρέπει να γίνει αποδεκτό ότι παραμένει η ανάγκη ενίσχυσης του υδατικού δυναμικού του ΥΔΘ για κάλυψη των αρδευτικών αναγκών, η ανάγκη δημιουργίας υδατικών αποθεμάτων για αποκατάσταση των υπόγειων υδροφορέων που βρίσκονται στα όρια της οικολογικής κατάρρευσης (αλλά και ως «άμυνα» απέναντι σε φαινόμενα έντονης λειψυδρίας), η ανάγκη ανακούφισης των επιφανειακών οικοσυστημάτων (ποταμοί) που κάθε χρόνο «στεγνώνουν» από τις υπεραντλήσεις, η ανάγκη υποκατάστασης χιλιάδων γεωτρήσεων που καθιστούν αναποτελεσματική οποιαδήποτε προσπάθεια ελέγχου των αντλήσεων και της οικολογικής προστασίας και βεβαίως να συμφωνηθεί η παραγωγή της ιδιαίτερα πολύτιμης ενέργειας από ΑΤΕ (υδροηλεκτρική ενέργεια), είτε κατά τον ρου του Αχελώου (ΥΗΕ Συκιάς) είτε προς το ΥΔΘ (Μουζάκι, Μαυρομάτι) κλπ.).

Από την εξίσωση του προβλήματος αυτού δεν μπορούμε και δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι η συνεχής παράταση της θλιβερής αυτής εκκρεμότητας από το 2010, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την ασφάλεια (ανθρώπων, περιουσιών και περιβάλλοντος) και το περιβάλλον όπως πιστοποιούν επανειλημμένα (2010, 2019) στις εκθέσεις τους οι επιστήμονες εμπειρογνώμονες που κάλεσε η Πολιτεία.

Οι λόγοι για τους οποίους είναι επιβεβλημένη μία οριστική απόφαση για τα έργα Άνω Αχελώου αναλύονται στην διαφάνεια 46, ενώ τα εμπόδια και το περιβαλλοντικό «χάλι» του Αχελώου φαίνεται στις φωτογραφίες της διαφάνειας 47.

Για την υπέρβαση της απaráδεκτης αυτής κατάστασης στη Θεσσαλία, εάν θέλουμε να είμαστε σοβαροί και όχι επιλήσμονες των υποχρεώσεων μας στις επόμενες γενιές,

οφείλουμε να κινηθούμε αποφασιστικά προς μια από τις δυο προσφερόμενες εναλλακτικές κατευθύνσεις :

Η πρώτη είναι να περιορίσουμε δραστικά (ενδεικτικά : κατά ένα εκατομμύριο στρέμματα) τις αρδευόμενες εκτάσεις στα όρια της «υδατικής» φέρουσας ικανότητας του ΥΔΘ, ομολογώντας ταυτόχρονα τις ψευδαισθήσεις και τα αδιέξοδα των Σχεδίων Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΛΑΠ) του 2017 και παράλληλα να δρομολογήσουμε, χωρίς δισταγμούς, την **καθαίρεση (κατεδάφιση) όλων των έργων «εκτροπής» (μεταφοράς νερού) από τον Αχελώο**, την απομάκρυνση χωματισμών και σκυροδεμάτων που αποτελούν κίνδυνο για καταστροφές (πλημμύρες) και για οικολογική βλάβη και τελικά την «απελευθέρωση» του ποταμού και αποκατάσταση του τοπίου (που όπως θα δείτε στο video που ακολουθεί είναι σε άθλια κατάσταση).

Η δεύτερη εναλλακτική είναι να κινηθούμε χωρίς άλλες κωλυσιεργίες και πολιτικάντικες ψευδο - οικολογικές αναστολές στην ΕΝΙΣΧΥΣΗ του δυναμικού του ΥΔΘ, με σύγχρονα αρδευτικά έργα μεταφοράς και διανομής νερού (εξοικονόμηση) και παράλληλα νέα έργα ταμιεύσεις νερού στα δυο ΥΔ (Θεσσαλίας και Αχελώου), ολοκληρώνοντας και τα αντίστοιχα έργα μεταφοράς (Συκιά και σήραγγα προς Μουζάκι).

Άλλη εναλλακτική λύση (τεχνικά) δεν υπάρχει.

Επιβάλλεται συνεπώς η άμεση συζήτηση για την τύχη των ημιτελών έργων του Αχελώου και η λήψη σχετικής απόφασης στη Βουλή, όπως ζητάει εδώ και ενάμιση χρόνο η Επιτροπή Διεκδίκησης επίλυσης Υδατικού προβλήματος Θεσσαλίας (Ε.Δ.Υ.ΘΕ) !!

Περισσότερα στον σύνδεσμο :

https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2021_10_01_anafora_melon_edythe_gia_to_ydatiko_provlima_tis_thessalias_.pdf

*Γκούμας Κώστας, γεωπόνος, πρ. Δ/ντής Εγγείων Βελτιώσεων, πρ. πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/Κεντρικής Ελλάδας

email : goumas.kostas@gmail.com

Τηλ. Οικίας: +30-2410-236837

Κινητό : 6974379263